

הלכות הדף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

1. חבילי תילתן של כלאי הכרם ידלקו.....
2. נתערבו באחרים יעלו באחד ומאתים.....
3. שבעה ואלו הן אגוזי פרך ורימוני באדן וחביות סתומות וחילפי תרדין.....
4. וקילחי כרוב ודלעת יונית ... את שדרכו למנות שנינו.....

דף עב.

א. חבילי תילתן של כלאי הכרם ידלקו

הזורע זרעים¹ כלאים וכן המרכיב אילנות כלאים אע"פ שהוא לוקה הרי אלו מותרין באכילה בין שזרע בשוגג ובין שזרע במזיד ואפילו לזה שעבר וזרען שלא נאסר אלא זריעתן בלבד, ומ"מ חייב לעוקרן או לעשות מחיצה ביניהם אבל מה שגדל כבר אינו נאסר.

¹ רמב"ם כלאים פ"א ה"ז חזו"א דיני כלאים אות לא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת זבחים

אבל בכלאי² הכרם³, הפירות, בין הגפנים ובין הזרעים נאסרים באכילה ובהנייה, שנאמר (דברים כב פסוק ט) פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמִּלְאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וְתִבְוֹאת הַפָּרֶם, כלומר פֶּן תִּתְרַחֵק⁴ ותאסור שניהם.

ואף כלאי הכרם⁵ שגדלו בשדהו של נכרי בא"י אסורים בהנאה ואפילו בזמן הזה.

כלאי הכרם⁶ מן הנשרפין ומצוה לשרוף, ויין שאינו יכול לשרוף נקבר, ואפרן מותר⁷, כי נשרפים אפרן מותר ושרפין את שניהם, שנאמר פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמִּלְאָה הַזֶּרַע. ואפילו הקש של תבואה והעצים של גפנים האלו אסורים בהנאה ושרפים אותם, ולא יסיק בהם תנור וכירים⁸, ולא יבשל בהם באש שריפתן.

² רמב"ם מאכלות אסורות פ"י ה"ו

³ כלאי הכרם האסורים באכילה כיצד דעת הרמב"ם מאכלות אסורות שם כלאים פ"ה ה"ז ה"ו שו"ע יו"ד סי' רצו סעי' ג שאסור לזרוע ירקות או תבואה בצד הגפנים או ליטע גפן בצד הירק או תבואה, ואם עשה כן אע"פ שאינו לוקה הרי זה קדש אע"ג שלא זרע אלא מין אחד עם הגפנים ונאסרו שניהם בהנאה הירק או התבואה או הגפנים, בין זרוע ישראל, בין זרוע נכרי, בין שעלו מאליהן, בין שנטע הגפן בתוך הירק שניהם אסורין אך בהנחות מיימוניות מאכלות אסורות שם ה"ו סובר שאין הפירות נאסרים עד שיזרע חטה שעורה וחרצן במפולת יד. והר"ן דעתו וכן דעת המאירי ברכות כב ע"א ובקידושין לט ע"א והרשב"א והרמב"ן שם ובחולין פב וכן דעת הריטב"א קידושין שם שאע"ג שאינו מתחייב על הזריעה אא"כ זרע חטה שעורה וחרצן במפולת יד הפירות נאסרים מן התורה אפילו אם זרע שלא במפולת יד ואם זרע רק מין אחד עם הכרם אפילו איסור דרבנן אין בו. וי"א³ ודעת חינוך מצוה תקמה רא"ש בה' כלאים בשם הרמ"ה שאפילו בשני מינים אם אינו במפולת יד אינו אסור אלא מדרבנן ודעת הגר"א בביאורו לשו"ע שם שכן הוא דעת הרמב"ם. ובחזו"א סי' א ס"ק ה ובדני כלאים אות לט דעתו שאף חיטה ושעורה במפולת יד בזמן הזה אינו אלא דרבנן.

⁴ הקשה בלח"מ שם דבפ' האיש מקדש (דף נ"ז) אמרו בכלאי הכרם מנלן אמר ר' חזקיה אמר קרא פֶּן תִּקְדַּשׁ תּוֹקֵד אֵשׁ וְקִשְׁהָ לְרִבְיָנוּ אִמְאִי לֹא כָּתוּב כֵּן וְכָתוּב דְּהוּי מְלִשׁוֹן פֶּן תִּתְרַחֵק; ועיין רדב"ז שם שתירץ "ונראה שהוא אל תגע בי כי קדשתך (ישעיה ס"ה) כלומר התרחק ממני משום דקשיא ליה על דרשת חזקיה שעושה ממלה אחת שתי מלות ותו דמשמע לשון יחיד ולא נאסר אלא אחד מהם וזהו שכתב פֶּן תִּתְרַחֵק ותאסור את שניהם. א"נ לעולם אית ליה דרשא דתוקד אש אלא דאיתא לומר דמעון שריפה והכי משמע ממה שכתבו פ"ה דכלאים וי"ל ושרפין את שתיהן שנאמר פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמִּלְאָה וְגו' והכי דריש קרא לענין דשניהם אסורין בהנאה פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמִּלְאָה וְגו' פֶּן תִּצְטַרֵּךְ לְהִתְרַחֵק מִן הַמִּלְאָה וְתִבְוֹאת הַכֶּרֶם לְפִי שֶׁנֶּאֱסְרוּ שְׁתֵּיהֶן בְּהִנָּא וְדָרִישׁ נְמִי תּוֹקֵד אֵשׁ שְׁמַעוֹן שְׂרִיפָה וְלֹא קְבוּרָה:"

⁵ חזו"א כלאים סי' ד ס"ק כג

⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רצו סעי' ג מנחת חינוך תקמט אות ג

⁷ שמכיון שנשרפו נעשית מצוותם וממילא הלך איסורם (תוס' תמורה לג ע"ב ד"ה הנשרפים)

⁸ הסיק בהם את התנור, בין חדש בין ישן, יוצן ואחר כך יחם אותו בעצי היתר. ואם לא צננו ואפה בו את הפת בעוד שהאבוקה כנגדו הרי זה אסור בהנאה, דיש שבח עצי איסור בפת (שו"ע יו"ד סי' קמב ועיי"ש בש"ך ובשאר מפרשים)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת זבחים

דף עב:

ב. נתערבו באחרים יעלו באחד ומאתים

כבר התבאר במסכת נדרים דף נח. הערלה⁹ וכלאי הכרם וחלב ודם וכיוצא בהן, וכן תרומות, נתנו חכמים בהן שיעור שאין בהן דרך היתר לכל אדם. ואלו הן השיעורין שנתנו חכמים:

התרומה ותרומת מעשר והחלה והבכורים עולין באחד ומאה וצריך להרים ומצטרפין זה עם זה, וכן פרוסה של לחם הפנים לתוך פרוסת של חולין עולין באחד ומאה, כיצד סאה קמח מאחד מאלו, או סאה מכולם שנפלה למאה סאה קמח של חולין ונתערב הכל, מרים מן הכל סאה אחת כנגד סאה שנפלה והשאר מותר לכל אדם, נפלה לפחות ממאה נעשה הכל מדומע.

וכבר התבאר במסכת ע"ז דף סח. שהערלה וכלאי¹⁰ הכרם עולין באחד ומאתים,

כיצד אגודה של ירק מכלאי הכרם שנתערבה במאתים אגודות, או אתרוג¹¹ של ערלה שנתערב במאתים אתרוגים הכל מותר וכן כל כיוצא בזה.

ומצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים, כיצד רביעית של יין ערלה או כלאי הכרם או שהיתה הרביעית מצטרפת משניהם שנפלה לתוך מאתים רביעיות של יין, הכל מותר ואינו צריך להרים כלום, נפלה לפחות ממאתים הכל אסור בהנייה. וי"א¹² שאינו נאסר בהנאה.

⁹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות שם הלכה יא, יג, יד, יז.

¹⁰ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה יד ופרק מז הלכה ח

¹¹ . עיין תרומות סוף פ"ד ועיין בהך דערובין ד' כ"ט וביצה ד' כ"ט ע"ב דמשמע דהוה אתרוג דבר שדרכו למנותו. צפנת פענח שם.

¹² אינו כן שאין לך דבר שאוסר עירובו בהנאה אלא אם כן הוא דבר שבמנין חוץ מאיסורי עכו"ם וי"ג. השגות הראב"ד שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת זבחים

שאר איסורין שבתורה כולן כגון בשר שקצים ורמשים וחלב ודם וכיוצא בהן שיעורן בששים, כיצד כזית חלב כליות שנפל לתוך ששים כזית מחלב האליה הכל מותר, נפל לפחות מששים הכל אסור.

**ג. שבעה ואלו הן אגוזי פרך ורימוני באדן וחביות סתומות
וחילפי תרדין וקילחי כרוב ודלעת יונית ... את שדרכו
למנות שנינו**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת זבחים

כבר התבאר במסכת ביצה דף ג: וביבמות דף פא: ובע"ז דף עד: שי"א¹³ שדבר חשוב¹⁴ וגם דרכו להמכר לפי מספר יחידות, אוסר¹⁵ בכל שהוא¹⁶, והם שבעה דברים א. אגוזי פרך ב. רמוני בדין, י"א¹⁷ שהם אגוזים הבאים מפרך ובדין שמקומות הן וי"א שאלו אגוזים גדולים שקליפתן רכה ונפרכים

¹³ מבואר בגמ' ארבע שיטות

א. השיטה המקילה ביותר חכמים סוברים שרק ששה דברים אוסרים בכל הווא. דהיינו אגוזי פרך רמוני בדין והביות סתומות וחולפות תרדין וקולסי כרוב ודלעת יונית.

ב. רבי עקיבא מוסיף עוד, אחד דהיינו ככרות של בעל הבית. וביחד הם שבעה דברים.

ג. פירוש של רבי יוחנן בדברי רבי מאיר, דאת שדרכו למנות שנינו, דהיינו מחמת השיבותו אינו נמכר כלל באומד, אלא לעולם דרכו למכרו במנין, אבל דבר שלפעמים נמכר גם באומד כהתיכות ועגולים, בטל כרוב או בששים.

ד. השיטה המחמירה ביותר ופירוש של ר"ל דפליג וסובר "כל שדרכו למנות שנינו", דהיינו שאפילו אם לפעמים נמכר באומד אבל יש שמקפידים מפני השיבותו למוכרו במנין, אם כן נחשב דבר חשוב ולא בטיל כלל.

רוב הראשונים פסקו כרבי יוחנן דהלכה כרבי מאיר נגד חכמים, כמשי"כ הב"י שרק דבר שדרכו למנות שנינו, דהיינו לעולם דרכו למכרו במנין. וכ"ד הרא"ש ורי"ט והרשב"א והרמב"א, והרמב"ן, והר"ן.

רוב הגאונים פסקו כר"ל דהלכה כרבי מאיר כמשי"כ בט"ז שם א משע"ד וכ"כ באו"ה וכ"כ הב"ח דהכי נהנינדכל שדרכו למנות שנינו, דהיינו אפילו אם לפעמים נמכר באומד אבל יש שמקפידים מפני השיבותו למוכרו במנין, אם כן נחשב דבר חשוב ולא בטיל כלל. וכן דעת הבעל העיטור והרש"ל.

הרמב"ם פסק דרק ז' דברים לא בטלי כלל כרבי עקיבא.

דעת המחבר קי א כדעת הרמב"ם (מ"א פ' מ"ז הלכה ג') פסק כר"ע דאפילו דבר שדרכו למנותו לעולם בטיל, ואם תאמר א"כ אמאי לא מני נמי התיכה הראויה להתכבד ובריה ובעלי חיים דכל הני נמי חשיבי ולא בטלי, וי"ל דהך מתניתין קאי אפלוגתא דרבי מאיר וחכמים בחבילי תלתן [ערלה פ"ג משנה ו] דרבי מאיר אומר ידלקו וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים, ומאי דקאמר בתר הכי שאינו מקדש אלא ששה דברים בלבד היינו מדברים שעולין באחד ומאתים וכדמסיים [שם משנה ז] הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם, אבל בעלי חיים והתיכה הראויה להתכבד ובריה אינן ראויין לערלה ולא לכלאי הכרם ולהכי לא קחשיב להו. פרי חדש שם ס"ק ז.

¹⁴ ע"י פרי תואר סק"ג שהעלה דהא דקיי"ל דדבר חשוב לא בטל הוא רק בדבר שאסור בהנאה אבל במידי דאסור רק באכילה ולא בהנאה אפי' דבר חשוב בטל עיין שם אמנם עיין בשפ"ד סק"ב ובמטה יהונתן ובערך השלחן אות ה' שהשינו על הפרי תואר בזה והעלו בראיות דדבר חשוב לא בטל אפי' בדבר שמותר בהנאה עיין שם

¹⁵ ע"י בס' שנות אלי' (מהגר"א) על משניות סדר זרעים בפרק ג' דערלה שם דלמאי דמשני בציפורתא אינה בטילה מדאורייתא עיין שם ומבואר מדבריו דהא דדבר חשוב אינו בטל הוא מדאורייתא וכיוצא בזה כתב ג"כ במשנה למלך פרק א' מהלכ' משכב ומושב הלכה י"ד וע' בשערי דעה סק"ג שהתפלא על דבריהם בזה דמבואר ברמב"ם בפרק ט"ז מהלכ' מאכלות אסורות וכן הוא פשוט בכל הפוסקים דהא דדבר חשוב לא בטל אינו אלא מדרבנן וע"י בשו"ת חקרי לב חלק א' מיו"ד סי' ק"ח ק"ט ק"י שהאריך טובא בענין זה והביא ג"כ כמה ראיות דהא דדבר חשוב לא בטל אינו אלא מדרבנן עיין שם. דרכ"ת שם ה

¹⁶ עיין בש"ך א שאפילו באינו מינו.

¹⁷ רש"י פ"י פרך ובדין מקומות הן והברטנורא כתב ואני שמעתי אגוזים שקליפתן רכה ונפרכים ביד, דאע"ג דדין דדבר חשוב לא הוי רק מדרבנן ובכ"מ ספיקו לקולא מ"מ בזה יש להחמיר כב' הפירושים דכיון שאין אנו יודעין איזה מהפירושים עיקר ע"כ יש להחמיר בשתייהן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת זבחים

ביד, אבל הקטנים¹⁸ אף החשובים שקליפתן רכה אינם בכלל דבר חשוב כיון שאין הדרך למכרן כלל רק במידה או במשקל. ג. חביות גדולות סתומות, אבל קטנות אינן חשובים וחד בתרי בטל ואם הם פתוחות אפילו של י"ג בטילי דלא חשיבי, וכן בקבוקי יין החשובים כ"ז שהם סתומים אבל אם הם פתוחים בטילין¹⁹. ד. וחלפות תרדין, ה. וקלחי כרוב, ו. ודלעת יונית, ז. וככרות של בעל הבית להוציא של נחתום אבל במקומות שגם של נחתום חשובים אינן בטלים²⁰ אפי' הם קטנים כיון שכעת גם הקטנים אינם נמכרים אלא במנין. ודוקא בשלמה אבל פרוסה בטל וכן מצה שלימה לא בטילה לא בטל ופת הנילוש בשומן או בחמאה גם בפרוסה והכל הוא לפי הענין. וכן בעלי חיים חשובים הם ואינם בטלים.

וכן לכל דבר שהוא חשוב ביותר ונמכר לפי מנין באותו המקום ובאותו הזמן. אבל שאר דברים, אף על פי שדרכן למנות, ונמכרים לפי יחידה הרי אלו עולים בשיעורן, וי"א²¹ שכל²² דבר שבמנין, דהיינו שדרכו למנותו

¹⁸ ובלא זה אינם בכלל זה כיון שאינם נקראים כלל אנוזים בלשון הקודש רק לזוים. ביד יהודה בפיה"ק סק"ד

¹⁹ ועי' ביד יהודה בפיה"ק סק"ד ובפיה"ק סק"ה מ"ש בזה ולדינא העלה לדדין דקיי"ל דהעיקר תלוי בדרכן למנות הנה ביין כיון שאנו רואין דהיינות החשובים דרכן ליתנם בכלי זכוכית חתומים כדי שיעמדו ימים רבים וכן נמכרים תמיד במנין ע"כ אם נתערב כלי יין כזו של איסור בשל היתר לא בטל וכ"ז כשהם סתומות אבל אם הן פתוחות בטילין

²⁰ ועמ"א סי' תמ"ז סק"מ דמצה שלימה לא בטילה דהוי דבר שבמנין ועיי"ש עוד בס"י תנ"א ס"ק ל"ז עי' ביד יהודה בפיה"ק סק"ה ובפיה"ק סק"ו

²¹ רמ"א שם כדעת רוב הראשונים פסקו כרבי יוחנן דהלכה כרבי מאיר נגד חכמים, שרק דבר שדרכו למנות שנינו, דהיינו לעולם דרכו למכרו במנין וכן דעת הרא"ש כר"י. והב"י (רס"י סימן ק"י) כתב בשם רבינו ירוחם דדעת רוב הפוסקים דהלכה כר"מ אליביה דר"י. וכן פסקו הרשב"א והריטב"א, והרמב"ן, והר"ן.

²² הפר"ת (ס"ק ג) סובר דבאיסור דרבנן ובפרט באיסור דרבנן דאין עיקרו מי התורה, לא נאמר דין דבר שבמנין והר"ז בטיל. אולם הפמ"ג (שפ"ד ס"ק ב) כתב דאין לחלק, ואיסור חשוב בין דאורייתא בין דרבנן לא בטיל. וכן סובר האו"ה (כלל כ"ה דין א) וכהנה"ג (בהגהת טור ס"ק ה) ועיין בהגהות הח"ס לעיל סי' ק"א שהביא רא"י מהתוס' לחלק בזה בין חד דרבנן לתרי דרבנן דבהך דרבנן שייך דין דדבר שבמנין לא בטל אבל בתרי דרבנן בטל, ועיין פלתי סימן קא ס"ק ב יש בזה מקום עיון, באיסור דרבנן דאין אסור רק באכילה, אי בטיל או לא. כי בגמרא דיבמות (פ"א ע"א) אמרו דבר שבמנין במילתא דרבנן בטיל, ולכך אמר ריש לקיש הואיל ותרומה דרבנן עיגול בעיגולים עולה, והקשה התוספות (שם ד"ה מאי) והר"ש (ערלה פ"ג מ"ז) חבילי תלתן בכלאי כרם לרבי מאיר דס"ל (ערלה פ"ג מ"ז, יבמות שם ע"ב) שדרכו למנות לא בטילה, הא כלאי כרם דרבנן, ותירצו דגבי תרומה איכא תרתי דרבנן, בזמן הזה, וגם פירות שאינו דגן תירוש ויצהר, ולכך בטילים, אבל חדא איסור דרבנן לא בטיל. ועוד תירצו הואיל וס"ל כל שדרכו למנות לא בטיל, א"כ נחית חד דרגא באת שדרכו למנות דחשיב טפי, [דאפילו] באיסור דרבנן לא בטיל. וא"כ לדדין דלא קיימ"ל כל שדרכו למנות,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת זבחים

תמיד²³, ותמיד נמכר לפי יחידות, אינו בטל אפילו אם אינו חשוב מצד עצמו, וכן נוהגין.

ולפיכך ככרות לחם שנמכרות לפי יחידות, או פירות כגון אננס שנמכר לפי יחידה אינם בטלים אם הם איסור שהתערב בהיתר, וכגון לחם "חדש" או כלאי הכרם. וכן אננס בשמיטה. וכדומה שהתערבו אינם בטלים לכו"ע.

אך ביצים במקומות שדרכם להמכר לפי מספר היחידות²⁴, לדעה הראשונה הרי הם בטלים שהרי אינם חשובים מצד עצמם, ולשיטה השניה אינם בטלים²⁵.

רק את שדרכו למנות (רמ"א סי' ק"י ס"א פלתי שם ס"ק ד') (ו) בטל בדרכנו. וא"כ הרי כאן ספק על איזה משני תירוצים בתוספות נסמך. ועיי"ש שהאריך בזה.

²³ עי' בשו"ת חקרי לב חלק א' מיו"ד סי' ק"ח שעמד על המחקר בענין המטבע אי הוי בכלל דברים החשובים דלא בטלה אפי' באלף והביא רא' דהוי דבר חשוב עיין שם באריכות ועי' בשו"ת יאודה יעלה (למהר"י קובו) חיו"ד סי' ח' מ"ש בדברי הרב חק"ל בזה ומדחה ראיותיו ועיי"ש במ"ש בזה לדינא. דרכ"ת שם כג

²⁴ ועיין פרי חדש שם ס"ק ט ומיהו כתבו האחרונים דהאידינא שאין בנמצא למכור סל מלא ביצים באומד בלי מנין לכולי עלמא לא בטלי.

²⁵ ועיין כף החיים שפוסק כשיטת העיטור, אך בהפסד מרובה ניתן לסמוך על הרמ"א, וכ"פ הט"ז (סק"א) בהפסד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

